

[Situace v humanitních vědách]

Ladislav Hejdánek

◆ diktát, česky, vznik: nedatováno

◆ dictate, Czech, origin: nedatováno

[Situace v humanitních vědách]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini Pro 3 preview]

Za první. V naší republice je nepatrné procento studentů humanitního zaměření (v závorce asi 3 % oproti 20 % v PLR a 30 až 50 % ve vyspělých kapitalistických zemích).

Od roku 1968 u nás humanitní vzdělání značně pokleslo po kvalitativní stránce, protože za a) podstatná část odborníků v této oblasti byla donucena odejít ze svých vědeckých nebo pedagogických míst, nemůže publikovat a byla dotlačena na místa neodpovídající její kvalifikaci, schopnostem a intelektuálním možnostem.

Za druhé. Výuka v těchto oborech byla značně okleštěna. V podstatě neexistují studijní obory vědeckého zaměření v historii a filosofii, výuka je omezena na nepostradatelné minimum pedagogického směru, a to ještě zcela jednostranného a neúplně.

Za třetí. Studenti nejsou vybíráni dle svých schopností, nýbrž z velké části podle takzvaného politického uvědomění, postavení svých rodičů a ochoty vzdát se hledání poctivé vědecké pravdy.

Za čtvrté. Vzhledem k tomu, že proklamované postoje politické loajality přinášejí jejich nositelům materiální a existenční výhody, podléhají socialistické ideály inflaci, rozmáhá se kariérismus, prospěchářství a korupce, humanitní obory jsou zaměřeny pouze na podporu oficiálně hlášených tezí, každá nepohodlná pravda je umlčována a manipulována.

Za páté. Mnozí se případy lidí různého věku, převážně však mládeže, kteří mají zájem osvojit si nebo prohloubit znalosti v oblasti společenských věd a nemají k tomu z různých důvodů na oficiálních školách možnost, nehledě k tomu, že je jejich úroveň neuspokojuje.

Za šesté. Na druhé straně existují lidé, kteří by se rádi o své znalosti podělili, případně rozšiřovali a prohlubovali v okruhu lidí svého oboru a věnovali se tak na soukromé bázi odborné práci. Specifickou odrůdou jsou lidé začlenění dosud do oficiální struktury, kteří trpí tím, že nemohou svoji práci konat tak, jak jim káže jejich vědecké svědomí a které touha po skutečné tvůrčí činnosti žene k těm, kteří nejsou vázáni existenčním slibem „věrnosti“.

Za sedmé. Tyto okolnosti volají po tom, aby tyto rozdrobené snahy byly postaveny na novou kvalitativní bázi. Soukromá akademie na Patočce je pokus, jak těmto lidem vyjít alespoň minimálně vstříc.

Nástin možností.

Vycházím-li z předpokladu, že unce praxe je cennější než tuna teorie a planého mluvení, musím nutně dojít k závěru, že je nutno začít skromně, ale co nejdřív. Zkušenosti, které se získají, pak poslouží k patřičným úpravám počáteční struktury. Modifikovat se pak může takřkajíc za pochodu. Tedy:

Za první. Na podzim tohoto roku začne první semestr SAJPU a to nejpozději začátkem října.

Za druhé. Nosným momentem je zde předpoklad řádově 5 až 10 lektorů z oblasti společenských věd.

Za třetí. Tito lektori pak uspořádají do konce ledna každý 4, v průměru a podle svých možností, semináře ze svého oboru. Náplň seminářů si zvolí každý sám, po předchozí konzultaci s ostatními, aby se témata nezdvojovala. Domnívám se, že by každý seminář měl být do jisté míry vnitřně uzavřenou jednotkou, aby ti účastníci, kteří se nebudou moci všech zúčastnit, neměli potíže s návazností. Celek by však měl mít přesto jistou kontinuitu.

Za čtvrté. Je třeba uvážit, zda je v našich možnostech témata jednotlivých seminářů nějakým způsobem písemně zpracovat. To ať si rozhodnou sami „profesoři“. Bylo by to ovšem velmi dobré, protože by se účinnost i koordinace tímto způsobem výrazně zlepšila.

Za páté. Každý z profesorů si vybere jednu pomocnou vědeckou sílu, která mu bude pomáhat při vyhledávání literatury a v dalších technických otázkách. Vytvoří se tak účinné tandemy a pobočníci budou mít zároveň možnost odborného růstu.

Za šesté. Profesoři si zvolí nebo vyberou koordinátora vědecko-pedagogické části projektu.

Za sedmé. Jeden člověk musí pak celou akci řídit po technicko-organizační stránce. K těmto problémům viz dále.

8. Bylo by zbytečné počítat hned zpočátku s velkou účastí posluchačů. Základní předpoklad je řádově 10 zájemců o studium. Nejde zde o problém kvantity, ale kvality práce.

Za deváté. Nepovažuji za užitečné vytvářet však nějaký elitářský spolek. Akademie by v zásadě měla být otevřena všem vážným a poctivým zájemcům.

Za desáté. Vyskytne se jistě problematika nestejně úrovně posluchačů, to jest středoškolské a vysokoškolské úrovně. Oddělovat však formálně akademii a lyceum se nezdá za současných podmínek možné. Snad by bylo řešením vytvoření druhotné vazby méně pokročilých posluchačů na pokročilejší s co nejtěsnější kolektivní spoluprací a vzájemnou pomocí.

Za 11. Největšími problémy se mi jeví vhodná místa pro semináře a celková koordinace termínů jednotlivých seminářů. Čas, který tedy do začátku prvního semináře zbývá, je třeba věnovat vytipování vhodných prostor (v závorce: na této práci by se měli podílet pokud možno všichni). Dále pak vytvoření pokud možno nejpevnějšího učebního programu po stránce termínů. Dále pak vytipování zájemců o studium, především z řad těch, kteří nemohou a chtějí studovat.

Za 12. Jako stimul ke studiu může vedle osobního zájmu působit určitá forma zápočtů či zkoušek a co nejdůstojnější forma projektu *SAJPu*, ovšem nikoliv formalistická.

Závěrem. Vycházím z předpokladu, že stojíme na zcela legální bázi a musíme se jí také držet. Nejde o žádné konspirační kroužky, ale o občanskou iniciativu v oblasti společenskovední. Proto považuji nějaké „skrývání“ za škodlivé. Musíme pevně stát za tím, co je naším právem i povinností.

26. 6. 77 v Brně sepsal Jan Š.